

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

K občnemu zboru

V izrednem času se bodo zbrali prihodnje nedelje zastopniki naših skupin na občni zbor svoje matice, Jugoslovanske strokovne zveze. Svet je postal ognjenik, ki v svoji prenasitosti strupenih plinov bruha iz sebe ogenj in žveplo. S potegnitvijo vojaške sablje je pričelo govoriti sovraštvo, ki v najstrašnejši obliki lomi čas preteklosti s prihodnostjo in s krvaviimi brazdami orje svetu in človeštvu novo pot.

Kolikor premišljujemo vso to strašno žalostno človeštva komaj pred 20. leti končane vojne in sedanje, prav tako pa tudi čase pred prvo in vmesno dobo med njo in sedanjostjo, pridemo na edino dejstvo, da je vsemu temu krivo edinole materialistična miselnost sedanjega človeka. Lov za dobičkom, čim lažje življenjem, uživanjem in nasladi, ta lov je razdeljeval človeško družbo v razred izkoriščanih, trpečih, ponižanih, razžaljenih in v razred izkoriščujočih, gospodujočih, častihlepnih in prenasitih. Ta razkroj je drobil človeško družbo od peedincev do narodov, tako da je zadnja leta izgledal svet že kot kotel napolnjen s paro do najvišje atmosfere. Vsakdo je čutil, da se mora nekaj napraviti, da je svet nujno potreben zdravniške nege, bodisi preventivnega zdravljenja ali pa kirurškega nečja. Toda duhovna ozdravitev evolucijskim potom ni bila več mogoča. Prepočasno je bilo to zdravljenje, duhovni proces razkroja je šel prenaplo. Zato je bilo mogoče zdravljenje le operacijskim potom.

Srečni smo člani Jugoslovanske strokovne zveze, ki duhovno stojimo visoko med tem krvavim obračunom. Vse sile, ki tu obračunavajo med seboj, so daleč od nas. Ne le daleč, toliko po zemeljskem prostoru, da niti odmeva teh sovražnih dejanj ne slišimo, kakor po miselnosti, ki se tu merijo s svojimi tehničnimi in človeškimi silami. Le žal nam je odkritosrečno, da krščanski pogled na človeka in njegovi družbi, ni človeka prekvalificiral na globoko, da mu ni bila sveta pravica vsakega poedince. Trdno smo prepričani, če bi papeževa okrožnica Leona XIII. pred več kot 40. leti postala vsaj katoličanom magna charta njihovega življenja in udejstvovanja na socialnem, gospodarskem in javnem polju, bi to prav gotovo zarezalo v človeškem življenju tako globoko brazdo, da bi se človeštvo v taki meri oplajalo z njihovo idejo, da bi danes do sedanjega krvavega obračuna ne prišlo.

Toda o tem razmišljati sedaj je prepozno. Človek bo znova iskal resnico in pravico, dokler je ne bo našel. Naša JSZ temelji na teh večnoveljavni načelih. V njo so se zaganjali sovražni valovi, da bi jo uničili in razdrobili, toda pregloboko se je vcepila v srca in duše slovenskega delavca ideja, ki jo je vsajal pokojni dr. Janez Ev. Krek. Slovenski krščanski delavec je samozavesten, ponosen in trd, prepričan globoko, da si mora in more izboljšati svoj gospodarski in moralni položaj le v borbi, katerega mu ograža materialistično prepojena družba. To mu veva njegova delavska in krščanska zavest, ki ga venomer potrjuje v resnici, da je on prav tako človek kot vsi drugi z istimi pravicami in dolžnostmi.

Zanimivo je, da je krščansko delavsko gibanje, zasnovano pred 40. leti doživljalo po vseh evropskih državah isto usodo, kot jo doživlja JSZ zadnje

Izobraženec v slovenskem kršč. socialističnem gibanju

Krščansko socialistično gibanje že od vseh začetkov ni bilo namenjeno samo delavstvu, temveč vsemu delovnemu ljudstvu, ki pa obsega mnogo več kakor samo delavske kroge.

Delovnega človeka zaznamuje delo! Po njem se vsi, ki si z delom svojih rok ali na kakršen koli drug način služimo svoj vsakdanji kruh, pritevamo v občestvo, ki mu tako delo vsakega posameznika pomeni molitev »daj nam danes naš vsakdanji kruh«.

**Z a h t e v a j
naše glasilo
v v s a k e m
javnem lokalu!**

Popolnoma razumljivo, da je prav tako, kakor med delavstvom, rodilo izrabljanje od strani kapitalizma tudi med inteligenco odpor, ki je našel odziv predvsem v vključevanju velikega števila inteligence v marksistično, odnosno komunistično skupnost. Tudi krščanski delovni človek se je uprl invaziji kapitalizma. Enak odmev je ta invazija rodila med velikim delom krščanske inteligence, le — poudariti je treba — da je bila navadno pretežna večina krščanske inteligence »zaradi ljubelega miru« mnogo manj borbena, kakor je bilo delavstvo, ki je bilo organizirano v svojih strokovnih organizacijah, sindikatih, ki so bili nosilci in budilci delavske zavednosti.

desetletje v Sloveniji. Z velikimi težavami so se naši tovariši borili v bivši Avstriji, v Nemčiji, na Češkem, kjer so večinoma nasilno podlegli borbi meščanstva, v Belgiji, Holandiji pa so se po prestanih težavah plodonosno uveljavljali, in le škoda, da so vse te države po višji sili postale žrtev splošnih evropskih razmer. Tako lahko mirno trdimo, da le še v mali Sloveniji kljubuje jugoslovanska strokovna zveza meščanskemu vplivu in se trdno drži osnovnih načel, ki jih je postavil Leon XIII. v svoji okrožnici.

Bližnja prihodnost bo pokazala, da je jugoslovanska strokovna zveza hodila pravo pot. Življenje, ki je šlo preko naših načel, bo doživelo po sedanjosti krizi svoj konec. Prihodnost bo imel v rokah delovni človek. On, ki si je v potu svojega obraza služil z muko in trpljenjem svoj vsakdanji kruh, bo stavebnik novega družabnega reda, ki bo slonel na resnici in pravici, na medsebojnem spoštovanju vsakega poedince in vseh narodov. Današnje orožje bo vzela iz rok človeku samo ta velika ideja.

Zato pa člani JSZ nič ne oklevajo v svojem delu. Vsa dosedanja nasprotstva niso mogla omajati krščanskemu delavstvu vere v zmago svoje ideje.

Pri nas na Slovenskem, pa tudi pri drugih narodih, je prišel ta odpor krščanskega delovnega ljudstva predvsem do izraza v krščansko socialističnem gibanju. Krščanski socializem pomeni najhujšega idejnega in praktičnega nasprotnika kapitalizma sploh, predvsem pa slovenskim katoliškim kapitalistom. Za nje je naše gibanje pekoča vest, neizprosna tožnik, glas, ki ne bo mogel biti preslišan!

Ves odpor, ki obstaja na Slovenskem proti našemu gibanju, ki so ga z vsem idealizmom vedno nosili prav delavci, organizirani v JSZ, je le izraz tega strahu; le znak, kako pravilne in resnične so bile vse naše obtožbe: znanje, kako pravilna in za celotno slovensko katoliško rast v prihodnjih dneh, ko bo izvit neomejena oblast kapitalizmu iz rok, pomembna je naša borba, kako važno naše delo.

Dolžnost slovenskega katoliškega inteligenta v slovenskem krščansko socialističnem gibanju je ogromna. Dolej se je te naloge slovenska katoliška inteligenca vse premalo zavedala! Vzrokov je brez dvoma nešteto. Omenim naj le nekatere: strah pred »gospodarjem« in predpostavljanimi, razredna nezavednost, pomanjkanje bor-

benosti, bojazen pred izgubo »kruha«, malomeščanska in nenaravna »ponižnost« (ki jo imenujem rajši pohlevnost), večna »zadovoljnost«, strah pred politikanti, boj za službena mesta (ki jim po slovensko pravimo lepo korita) in nešteto vsega drugega!

Del slovenske katoliške inteligence se pa svoje pripadnosti in vključenosti v slovensko krščansko socialistično gibanje sicer dobro zaveda, vendar se v njem in pri svojih nalogah ne znajde. Kolika bi bila njena dolžnost pri gradnji nove kulture, kolika njena naravnost usodna naloga za prihodnje dni pri ustvarjanju novega političnega reda, ki naj bo bolj pošten, bolj narodu in ljudstvu zvest, bolj širok in obenem borbena, kakor so bili vsi dosedanj, predvsem pa vse politične stranke, ki so jih pri nas na Slovenskem doslej snovali in vodili le pod svetovnonazorskimi vidiki.

Naloga te inteligence je usvariti nezlomljivo povezanost vrst slovenskih krščanskih socialistov, ki bo neizprosno podirala vse nevedno, zastarelo in krivično in gradila nov družabni, politični, gospodarski, duhovni, idejni in socialni red. Ustvarjanje vedno bolj enotne, združene in borbene enote, ki bo z vso zavestjo odločilne pomembnosti in poslanstva v novih dneh prevzela boj z vsemi nasprotniki katoliškega delovnega ljudstva, je velika naloga naše, posebno mlade inteligence! Prav tako je njena pomembna naloga sodelovanje pri ustvarjanju skupnosti vsega delovnega ljudstva, kajti ta skupnost bo nosila le toliko resnično krščanskega duha, kolikor bomo pri njeni izgraditvi in pri njeni borbi aktivno sodelovali.

Posebno važna je pa naloga inteligenta, predvsem duhovnika, pa tudi vsakega laika, v krščansko socialističnem gibanju pri naporu ustvariti med slovenskimi katoličani tako skupnost, ki bo povezala vse slovenske katoliške ljudi, ki v polni meri priznavajo, živijo in sprejemajo katoliška načela, predvsem tista o svetosti človeka in njegove osebe, o resnici in pravici, o svobodi in ljubezni. Takšne skupnosti ne bi mogel prav nihče izrabljati v tostranske, tvarne in nekrščanske namene. Povezanost inteligence z vsemi ostalimi sloji, ki hočejo takšno slovensko skupnost, je pri njenem ustvarjanju pomembne važnosti. To je središče apostolata v okviru katoliške akcije, tu se pa tudi odpirajo pastirske dolžnosti v največji meri in najpotrebnejši obliki!

Na vse strani se odpirajo naloge inteligence v slovenskem krščansko socialističnem gibanju. Potrebno je le eno: prijeti za delo, sprejeti borbo, graditi, ustvarjati skupaj s tistimi, ki so že na delu! Seveda za stremuho in za bojazljivce ni mesta pri nas! Ti bodo še naprej kljub vsemu najzvestjši hlapei kapitala! V slovenskem krščansko socialističnem gibanju morejo sodelovati, graditi in ustvarjati le razredno zavedni in borbena ljudje; osebe, ki so kakor zrno klene in zdrave; neupogljivi značaji, ki se ne strahijo ničesar, tudi »moderne slovenske inkvizicije« ne!

Brat, ki ti je ob teh skromnih mislih srce čutilo isto, kakor čutimo in spoznavamo mi, pridi in pomagaj!

Musek K. Vitko.

K občnemu zboru JSZ, ki bo v nedeljo 23. t. m. ob 9 dop. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, vabimo

razen članov in članic tudi vse prijatelje našega gibanja iz vrst izobraženstva! Čas je stopiti na plan!

Ta nasprotovanja, ki niso nobenega načelnega značaja, so naše vrste tako utrdila, da gredo s posmehom mimo njih in z obžalovanjem, da je vse to danes sploh še mogoče. To vero in to nepremagljivo skupnost bo dokazal tudi letošnji občni zbor v polni meri. Mi bomo kakor do sedaj tudi v bodoče, ne mence se za našo okolico, porabili vse svoje sile za to, da pomagamo delavstvu v teh težkih gospodarskih časih. To je prva in glavna naša krščanska in delavska dolžnost. Tako naše delo bo najlepši odgovor vsem nasprotnikom, delavstvo samo pa bo v organizaciji spoznalo potrebno resnost in moč, ki gotovo ne bo slabša plačilo za tiho prenešene težke udarce, kateri bodo ostali brez vsakih posledic.

Zumer Srečko.

**„Delavska pravica“
mora priti v vsako
zavedno slovensko
delavsko družino!**

Debata o ljubljanski Delavski zbornici

Debato o ljubljanski Delavski zbornici je poživila in ojačila sedanja uprava sama. Ko je hotela nekatere delavske strokovne organizacije deložirati, je njen korak vzbudil veliko ogorčenje med delavstvom. To ogorčenje je bilo toliko, da ga je opazila tudi pristojna oblast, ki je poslala posebnega odposlanca, da zadevo preišče. Zanimivo je to, da je oblast odredila, da ne sme uprava Zbornice deložirati strokovnih organizacij.

Odposlanec g. ministra za socialno politiko je zvedel ob priliki razgovora z zastopniki svobodnih strokovnih organizacij marsikaj zanimivega. Najbolj zanimiva je pa okolnost, da je zvedel, da je stališče svobodnih strokovnih organizacij, ki odklanjajo sodelovanje s sedanjo upravo Delavske zbornice, načelnega značaja. G. načelnik je menil, — najbrže zaradi napadnih informacij od gotove strani —, da gre le za denarno plat. Zato je priporočil, da naj vložijo strokovne organizacije na upravo Delavske zbornice prošnje in da bodo prošnje ugodno rešene.

Narodna strokovna zveza je vložila tako prošnjo, dočim sta jo pa JSZ in SK odločno odklonili. Postavile ste se na stališče, da bi bilo pod njuno častjo, če bi prosjačile pri upravi, ki je na oblasti proti volji velike večine delavstva, za milodare. Postavile so se na stališče, da premoženje Delavske zbornice je izključna last delavstva in nameščenstva. S tem premoženjem se mora gospodariti tako, kakor bo najbolj koristno za člane Delavske zbornice. Za poštene ljudi je dovolj ugotovljen pomen delavskih strokovnih organizacij za delavstvo in nameščenstvo. Kar že imajo, je to uspeh trudapolnega in vztrajnega napora strokovnih organizacij. Strokovne organizacije se izčrpavajo in izživljajo izključno v borbi za pravice delavstva in nameščenstva. Delavske zbornice so zrastle iz tega boja. Tudi uspeh njihovega delovanja in uveljavljanja zavisi od skupnega sodelovanja s strokovnimi organizacijami. Če ni takega sodelovanja, morejo postati delavske zbornice mrtvi ud na delavskem telesu, niso delavstvu v oporo in pomoč, ampak v škodo. So le nekaj socialni okras nameščenski stavbi. Ker je tako, imajo delavske strokovne organizacije pravico do denarja, ki je namenjen v preračunih Delavskih zbornic za strokovno in kulturno izobrazbo delavstva. Če si lasti ta denar le ena organizacija, je to nasilstvo nad delavstvom. Zaradi

Strokovna poročila Skupščina Glavne brat. skladnice

Pretekli petek in soboto 7. in 8. junija je imela zasedanje skupščina delegatov Glavne bratovske skladnice v Ljubljani. Zasedanje se je vršilo v veliki dvorani Delavske zbornice. Na predkonferenci delavskih delegatov, ki se je vršila v petek, se je obravnavalo poslovno poročilo letnih zaključkov vseh oddelkov, in vsa aktualna vprašanja, ki se živo tičejo zavarovanega članstva. K debati je na vsa vprašanja delegatov odgovarjal in dajal pojasnila podpredsednik GBS g. Murn. Potem je konferenca soglasno odobrila poslovno poročilo. Nujno se je ponovno predlagalo in obnovilo že vse iznešene predloge glede izprememb pravi! Bratovske skladnice, predvsem pa §§ 50. in 82. Nadalje se je predlagalo tudi še naslednje §§ 18., 33., 64., 68., 107., 108. in 165. Novi predlog za spremembo je bil § 73., ki naj omogoča delitev

izrednih podpor zavarovanim članom krajevnemu upravnemu odboru v takih primerih.

Ker je bila letošnja skupščina na novo izvoljena od svojega članstva in se je dosegel sporazum vseh treh svobodnih strokovnih organizacij ter je bila soglasno predložena enotna lista delavske delegacije za novi upravni, nadzorni in razsodiščni odbor. V novem upravnem odboru so zastopane vse tri skupine. Za Jugoslovansko zvezo je bil izvoljen tov. Vinko Ustar. Njegov namestnik je tov. Pukšič Lojze z Jesenic.

Vsekakor bo novi upravni odbor imel precej težko nalogo v teh težkih trenutkih, voditi staro socialno ustanovo kakor je Bratovska skladnica, naprej v dobrobit celokupnega zavarovanega članstva. Roko v roki in z dobro voljo bo šlo tudi v teh časih naprej! Srečno!

Razglas...

Tvrdka Remec & Co. na Duplici pri Kamniku je izdala dne 20. junija t. l. razglas delavstvu, ki je zaposleno v tej tovarni. Ta razglas je tako svojevrsten, da ne more iti delavstvo preko njega. Nasprotno! Prav natanko si ga mora ogledati. Zakaj je tvrdka izdala ta proglas?

Če bi presojali vsebino proglasa tako kot je pisan, bi menili, da je vodila vodstvo tovarne pri tem edino želja, da bi zboljšala položaj delavstva. Uvodoma namreč našteva kaj je že vse storila za dobrobit delavstva. Pravi, da je zvišala urne mezde, pa tudi akordni zaslužki da so večji. Hotela bi napraviti še več. Toda zvišanje dohodkov je mogoče izvesti le tedaj, če se zviša tudi storitvenost.

Da bi se zvišal učinek dela, je potrebno, da se pospeši tempo dela. Dosedaj je ta tempo pod običajno tovarniško višino in sicer pod tako višino,

tega ne more zavedna in dosledna strokovna organizacija iti tako daleč, da bi prosjačila za to, kar ji pripada.

Tudi denar ljubljanske Delavske zbornice je last delavstva. Tega se mora zavedati vsakdo. Ni dovolj, da kdo govori o pravičnosti, o poštenosti, o moralnosti, kdor vse to izvršuje je pravičen, pošten in moralen. Kdor dela drugače, je hinavec in bo prej ali slej dajal odgovor. Čim več krič, tem težji bo odgovor.

da se celo zunaj tovarne stoječe osebe norčujejo čez tempo v Remčevi tovarni. Dokler bo ta dolgočasen tempo, je nemogoče zvišati storitev. Če bi bil pa tak tempo dela kot je v Ameriki, Nemčiji ali Franciji, bi bila storitev večja.

Da bi se tempo zvišal, bo tovarna nagajala posameznim delavcem večjo storitev kar sama od sebe. Delavcu ne bo treba nič več priganjati vodstva, da mu zviša plačo. Torej delavstvo ima sedaj odprto pot, da svoje dohodke zviša do poljubne višine. Vodstvo apelira še na delavstvo, da mu naj popolnoma zaupa pri teh novih potih, ki jih je ubralo. Če bo delavstvo sodelovalo na teh novih potih, si bo ustvarilo trajno zaposlitev in boljše gospodarske pogoje.

Beseda o tempu

Mogoče bi se res dala storitev zvišati z intenzivnejšim delom. Za tako delo pa morajo biti predpogoji. Intenzivnost dela ne zavisi le od delavstva, ampak tudi od drugih činiteljev: od plač, od urejenih razmer v obratu, od poštenega in iskrenega izvajanja dogovorov, ki so bili sklenjeni med delavstvom in podjetjem, od doslednega izvajanja socialne zakonodaje, posebno pa še od zaupanja delavstva do vodstva.

Ali so ti pogoji podani v tovarni Remec & Co.?

in slavnostmi se dvignejo cene na kolhoznom trgu tudi za 50%.

Hranilnice in zastavljalnice

Navadno človek misli, da ni v Rusiji drugega dohodka kakor samo od dela. To je splošno pravilo. Vsak, kdor hoče živeti, mora delati. Mislim, da je to popolnoma pravilno in dobro in da drugače tudi ne bi smelo biti. Delajo moški in ženske, vsi v rodbini. Je pa tudi nekoliko izjem. So hranilnice, v katere se vlaga denar v hranjenje. Tako je vložena nekaj milijard rubljev. Hranilnice plačujejo obresti ko pri nas, nekaj več ko 4%. Vloge se morejo vsak hip dvigniti in niso pod zaščito. Celo rezanje kuponov poznajo v Sovjetski Rusiji, namreč kuponov drž. papirjev, državnih posojil, ki dajejo določeno rento.

Tudi zastavljalnice so. Neki član naše delegacije je hotel poskusiti, kako funkcionira zastavljalnica, pa ji je ponudil svojo kovinsko uro. Ponudili so mu, ko so uro pregledali 50 rubljev. Toda ko je pokazal, da je ta ura tudi zvonila, da je bila budilka, so mu takoj ponudili 250 rubljev.

Zasebna lastnina

Tudi zasebna lastnina je v SSSR. Čl. 10. sovjetske ustave govori o tem, kateri predmeti morejo biti zasebna lastnina. V tem členu se pravi, da je pravica osebne lastnine državljana zadržana od dohodkov dela in varčevanja, za predmete domačega gospodarstva, za pravice udobnosti ter zavarovanja, tudi pravica dediščine. Posameznik, ki ima velike dohodke (književnik Aleksej Tolstoj ima, kakor pravijo letno en milijon rubljev dohodkov) si more kupiti avtomobil, da si napravi življenje udobneje. Ni

a) Plače. Če govorimo o plačah, so merodajne povprečne plače. Te znašajo pri ženskah nekaj nad 350 din, pri moških pa okoli 700 din mesečno. Kdor govori o ameriškem tempu, mora vedeti, da brez pogonskih sredstev ne gre. Tudi človek mora imeti dovolj pogonskih sil. Te so pa odvisne od hrane. Ameriški delavec si lahko privoščil obilne in dobre hrane. Remčev delavec je pa vesel, če si more redno privoščiti kosček kruha in sok.

b) V Remčevi tovarni ni urejenih razmer. Vodstvo že tako postopa, da ne more biti reda, bodisi da ne izvršuje zakonodaje, da protežira posameznike v škodo celote in s tem ustvarja nerazpoloženje.

c) Vodstvo sklepa z delavstvom dogovore, toda izjava jih ne v celoti ali pa sploh ne. Potrebne so večne intervencije, ki pa vedno ne zaležejo. Določene akorde poljubno znižuje, dasi je v kolektivni pogodbi določeno, da se akordne postavke, ki so bile pravilno določene, ne smejo znižati, če je delavec dosegel s svojo pridnostjo in sposobnostjo večjo plačo kot je določeno. Podjetje je določevalo posamezne akordne postavke nad dve leti. Torej so že morale biti pravilno določene. Če meni podjetje, da ne, potem daje samemu sebi izpričevalo nesposobnosti.

d) Socialna zakonodaja se ne izvaja v celoti.

e) Podjetje daje izobraževanje novih moči čisto nesposobnim ljudem. Zaradi tega trpi izobrazba novih moči.

Vse navedene pomanjkljivosti povzročajo vedno večji prepad med delavstvom in vodstvom, zaradi tega ne more biti zaupanja delavstva do vodstva.

Kaj meni delavstvo o razglasu?

Delavstvo je sprejelo razglas z nezaupanjem. In opravičeno. Dosedanja praksa kaže na to, da hoče podjetje napraviti le razdor in nezaupanje med delavstvom samim. Kajti v večini je zvišalo plače mladim močem, ki sploh še ne morejo biti vdolane. Torej ni še povoda za zvišanje v smislu novih potov. Gre preko starejših delavcev, ki so že dolga leta garali v tovarni pod slabimi razmerami in se izgarali.

Delavstvo ne more zaupati vodstvu pri uvajanju novih potov tudi zaradi tega, ker si prilašča vso oblast in popolnoma proste roke pri ocenjevanju storitve dela in pa pri določanju zvišanja plače. Če bi menilo odkrito, bi vprašanja, ki jih je nanizalo v tem razglasu, reševalo sporazumno z delavskimi zastopniki.

Za kaj prav za prav gre?

Delavstvo ima občutek, da zasleduje vodstvo s tem razglasom vse kaj drugega. Nova pota, ki jih ome-

Vtiski iz Rusije

(Konec)

Ceneni in dragi predmeti

Zelo zanimivo je ugotoviti, da so nekateri predmeti v Rusiji silno ceneni. N. pr. zdravila. Ta se prodajajo skoraj po bagatelni ceni, da se izdatki za zdravila ne more računati v gospodinjstvu kot neki običuten izdatek. Zato smo v trgovinski pogodbi s Sovjetsko Rusijo predvideli, da neke količine zdravil kupimo v Rusiji.

Tudi predmeti široke potrošnje so zelo poceni. Skatlica vžigalic velja, preračunano na naš denar, okoli 5 par. Naš finančni minister je bil posebno ganjen, ko je dobil v dar tako skatlico. Kilogram soli velja 16 do 20 par, črni kruh 84 par, srednji 1 rubelj, beli 1.70 rublja. Sladkor velja 5 rubljev, t. j. 8 do 10 din, petrolej 1.30 rublja, krompir poleti 0.50, pozimi 1.20 rublja.

Zivalski proizvodi so dražji, cene pa so iste ko pri nas. Kilogram mesa velja 10 do 14, masti 25, surovega masla 25 rubljev, liter mleka 1.80 poleti in 2.50 rubljev pozimi. Navadni ženski čevlji so po 70, fini po 180 rubljev, ženske nogavice zelo slabe kakovosti po 5.60 rublja.

Elektrika je zopet zelo poceni. En kilovat velja 25 kopejk. Tudi telefon je v splošni uporabi in ni noben problem ter spada k vsakemu stanovanju. Ljudje tam izdajajo mnogo denarja in nimajo nobene potrebe za varčevanjem. Ne čutijo pomanjkanja, da bi morali varčevati. Ljudje so za primer starosti zavarovani. Kdor je nad 60 let star ima pravico do zavarovanja. Ne vem, če je to bolje ko Suzorovo zavarovanje. Poleg uradne

ga zavarovanja pa se more vsak zavarovati še zasebno za primer starosti ali smrti. Če vidi človek kako Rusi mnogo kupujejo, dobi vtis, kakor da je v Ameriki. Kupujejo to, kar potrebujejo in tudi to, česar nikakor ne potrebujejo. Zato so tudi »očeredi«.

Vtisi z ulice

Povedati vam hočem še nekaj značilnih pojavov, ki so mi padli v oči. Kako se vidi komunizem z ulice? Kako se v načinu življenja vidi, da je to drugačen družabni red? Prva stvar na ulicah, na katerih se giblje promet (da vozijo avtomobili, tramvaji, trolejbusi, avtobusi in tudi še kak izvožček) je, da na stotine in stotine ljudi kroži, da se vidijo veseli in resni ter žalostni obrazi. Na teh ulicah ni zasebnih trgovin. Niti ene trgovina nima osebnega imena. Vse prodajalne so državne. Napisi so na primer naslednji: »Moskovska trgovina št. 258.« ali »Trgovina št. 429.« Kupuje se vse brez karte in plača z denarjem kakor pri nas, če je dovolj blaga na razpolago. So tudi brivnice, toda nimajo firme, temveč samo številko. Tudi mizarji nimajo svoje firme, temveč samo napis »mizar«. Je pa nekaj, kar je podobno razmeram v drugih državah. To je kolhozni trg (kolhozni ring), ki ima v vsakem mestnem delu svojo tržnico, v kateri prodajajo kmetje iz okolice Moskve svoje proizvode. Prodajajo čisto svobodno in brez diktata cen in brez kontrole, temveč se ravna samo po zakonu ponudbe in povpraševanja. Dočim so v državnih tržnicah cene stalne, so v kolhozni tržnicah za 20 do 30% višje kakor v državnih prodajalnah, ker prihaja sem bolj sveže in dobro blago in ker kupujejo tu samo premožnejši ljudje. Pred velikimi prazniki

kakor pa ne more naložiti svojega denarja v proizvodna sredstva, s katerimi bi najel delavce, da bi delali zanj. To je glavna značilnost sistema, ki ni komunističen, je to sistem socializma, državnega socializma, ki še ni gotov, temveč ki se šele izdeluje in ki se še razvija in ki je šele v tretjem letu svoje tretje petletke, ki je torej star šele trinajst let.

To je mnogo premalo časa in zato je naravno, da ljudje, ki prihajajo iz zapadne Evrope in Amerike, krivo sodijo o tem, kar se dogaja v Rusiji. Treba je imeti pred očmi, da gre za težko dediščino iz ruske zgodovine in da gre za postavitev novega sistema državne ureditve.

So pa seveda tudi izjeme v tem oziru. V čem so te izjeme, kaže naslednji primer: Neki član naše delegacije je bil deset let pred vojno v Moskvi, a tri leta za časa revolucije v SSSR. Bil je uradnik v nekem izseku. Nekega dne se je vračal z izleta iz okolice Moskve ter prinesel s seboj petelina, da ga zakoljejo in spečejo. To je bil takrat velik prestopki proti komunističnemu načelu. Odvzeli so mu petelina in naš prijatelj je dobil tri dni zapora, ki jih je tudi odsedel. Sedaj pa, ko je videl, da se petelini kupujejo in prodajajo na trgih svobodno, se je nemalo začudil. Vse se je ublažilo, spreminilo in postalo drugačno.

Kolhozni sistem

Posebno zanima vse problem kolhozov — vprašanje kmetov. Malo sem od tega videl. Računal sem s tem, da bomo daljši čas ostali v Moskvi, toda zaradi razmer v Evropi smo morali sklenitev trgovinske pogodbe pospe-

Že spet Okrožni urad!

Če odločujejo »delavci« ...

Ob priliki smo že obelodanili odredbo OUZDja, da morajo svojci članov, če zahtevajo od OUZDja zdravljenje, dokazati, da so res svojci na ta način, da predložijo potrdilo županstva ali župnega urada ali pa da prevzame odgovornost za podatke delodajalec. Protestirali smo proti taki odredbi in zahtevali, da se ukine. Taka uredba pomeni praktično, pa četudi ne bi bilo namena, šikaniranje članov in njihovih svojcev. Če zbolí n. pr. otrok, ali žena, in če zahteva član zdravniške pomoči, ne zadostuje, da pride k zdravniku ali na OUZD s potrdilom delodajalca, ampak mora poleg tega prinesiti še potrdilo župnega urada ali županstva, da živi do-

tični svojec s članom v istem gospodarstvu in da je brez dohodkov. Koliko nepotrebnih potov morajo delati člani brez potrebe. Do sedaj je OUZD zahteval tako potrdilo le, če je šlo za zdravljenje svojca v bolnišnici ali za polovično hranarino.

OUZD se na proteste od delavske strani nič ne ozira, kljub temu, da zastopajo v upravi OUZDja delavstvo taki delavci, ki imajo — saj tako bi mogli soditi po izjavah več odločujočih oseb — vse najlepše lastnosti.

Tak dogodek pa dokazuje, da jim manjka predvsem delavska zavest

Čudna briga za bolnega delavca

Krajevna organizacija JSZ v Solčavi je že lani septembra potom centralne JSZ prosila OUZD, da bi uradov zdravnik iz Ljubne ordiniral tedensko enkrat v Solčavi. Navedena zahteva je bila utemeljena s tem, da je iz Solčave v Ljubno 20 km daleč ter je posebno v zimskem času bolnemu delavcu nemogoče drugače priti v Ljubno, kot da dobi voznika ter mu plača najmanj 100 din, katere pa mo-

ra seveda trpeti iz svojega. Poleg tega pa bolnemu delavcu taka vožnja gotovo ni v pospešitev zdravlja.

Zaradi te utemeljitve je bilo pričakovati, da bo OUZD prošnji ugodil. Na osebno intervencijo, so na OUZD rekli, da je 90% gotovosti, da bo zahtevi delavstva ugodeno. Pred nekaj tedni pa je OUZD poslal sledeče obvestilo:

Sporočamo, da za enkrat tedenske ordinacije v Solčavi ni mogoče vpeljati, ker zahteva uradov zdravnik previsok mesečni honorar, ki ga pa urad zaradi slabega finančnega stanja ne more priznati. Sicer bi se pa tedenska ordinacija mogla vršiti samo v času od 1. maja do 1. novembra, drugače je dohod v Solčavo zaradi slabih prometnih razmer v zimskih mesecih nemogoč.

Zdravnik-šef:
Drobnič I. r.

Čudimo se, da se od strani OUZD in njegovih zdravnikov tako z lahakoto ugotovi, da v zimskem času, zaradi slabih prometnih razmer, zdravniku ni mogoče priti v Solčavo iz Ljubnega, medtem ko bolni delavec lahko pride v Ljubno iz Solčave. Nerazumljivo nam je tudi, da bi bil mesečni honorar za tedensko ordinacijo tolikšen, da bi ga OUZD ne zmo-gel plačati. Ali je zdravje delavca še zmerom odvisno od višine zdravniškega honorarja in slabih prometnih zvez in to v takem tujsko-prometnem kraju kot je Solčava? Delavstvo to ne razume in zahteva, da se OUZD postavi na drugačno stališče.

nja vodstvo v tem razglasu, bi mogočala podjetju še bolj nekontrolirano izkoriščanje delavstva kot do sedaj.

Z novimi potmi bi podjetje ustvarilo razdore med delavstvom. V podjetju bi bili v še večji meri kot do sedaj protežiranci in neprotežiranci. Smisel za skupnost delavstva bi bil razbit. Vsak bi gledal na delavske zadeve le iz svojega ozkega in egoističnega stališča. Zlasti pa bi bil ubit smisel za delavsko strokovno organizacijo. In za to gre vodstvu v glavnem.

Delavsko opozorilo

Vodstvo naj ve, da mu delavstvo ne bo sledilo na ta »nova pota«. Zahtevalo bo, da rešujejo vse delavske zadeve skupno, tudi zvišanje plač. Nima nič proti temu, da je nekaterim že zvišalo plače. Cisto prav je, le eno napako ima to zvišanje, da je pre-nizko. Moti se pa, če meni, da bo delavstvo dopustilo, da bodo ostali k temu molčali in čakali na milost vodstva, da se jih spomni.

Opomin delavstvu

Razglas dokazuje, da bo treba organizacijo še bolj poglobiti. Delavstvo se mora še bolj strniti in braniti skupnost, katero hočejo »nova pota« onemogočiti in razbiti.

šiti, da se vrnemo domov. Uporabili smo za sovjetske razmere nezasišam tempo ter imeli celo po tri seje na dan. Od kolhozov torej nismo mnogo videli, t. j. mogli smo videti samo kolhoze iz železnice, ko smo potovali po železnici. Videli smo, kako so male parcelice s kmetijskimi hišami nakopičene v središču vasi, okolica pa, kako ima velike komplekse zemlje, enako izorane in posejane. Delali so s traktorji, a videli smo tudi mnoge, ki so delali s plugi, katere so vlekli konji. Videli smo mnogo skromnih in revnih kmetijskih hiš, napravljenih iz zemlje, poleg njih pa v sredi vasi večje stavbe, večja skladišča kolhozov. Videli smo veliko razstavo pri delkov kolhozov, ki je bila res velika in ki je pokazala zelo lep pregled dela SSSR v kmetijstvu; iz lastnega opazovanja pa morem reči zelo malo.

Zanimivi so tudi razgovori s politiki SSSR, a tam je vsak politični človek hkrati tudi ekonomist. Iz teh razgovorov sem posnel, da se je poskus ustvaritve kolhozov posrečil. To dokazujejo objektivni rezultati, ker proizvodnja kmetijskih proizvodov ni padla, kmetje ne silijo več v mesta, temveč ostanejo na vasi, da morasovjetska vlada apelirati na kolhoznike, da pridejo v mesta ter postanejo delavci v tovarnah. To je indirektn dokaz, da je življenje v kolhozih precej stabilizirano.

Glavni vzrok, da pomenijo kolhozi v SSSR uspeh, je v prostranosti sovjetske zemlje. Povprečni kolhoz ima 1550 ha zemlje, poleg tega pa more imeti vsak kolhoznik tudi še 2 do 10 ha lastne zemlje. Pri nas je tako malo zemlje, da ne bi mogli dati kmetovalcem niti toliko zemlje, kolikor dobi-

vajo njiv ob hiši, za kolhoze pa sploh ne bi nič ostalo.

Zanimivo je bilo zvedeti, kako je bilo to vprašanje rešeno v krajih, kjer je malo zemlje, zlasti na Krimu in na Kavkazu. Pogovarjal sem se o tem s komisarjem Mikojanom, ki je Armenec in ki pozna te kraje. Dejal je, da se mora v teh krajih voditi gospodarstvo samo na ta način, da se dela čim bolj intenzivno.

Propaganda in prisilni ukrepi

Videli smo tudi neki značilen film. Izdelan je bil na podlagi romana »Vzdignjena brazda«. Film je kazal, kako je vas preživljala kolhoz in kako se je ta ustvarjal. Sovjeti so naobrazili v posebnih tečajih 25 tisoč delavcev za organizacijo kolhozov na vaseh. Kmetje so v začetku sprejemali ta prizadevanja z vidnim nezanimanjem. V filmu se je videlo, na kakšen način se je delala propaganda za kolhoze. Kmetje so pritrjevali propagatorjem, na vprašanje pa, če hočejo vstopiti v kolhoz, so vedno odgovarjali z ne! Film je pokazal tudi, kako so jih v to prisilili. V akcijo je stopilo tudi strelno orožje. Z revoluciji so priganjali ljudi v kolhoze. Nekateri navdušeni sanjači so šli celo tako daleč, da so ustanavljali kolhoze med perutnino. Takih zabavnih prizorov je v tem filmu bilo mnogo. Rusi so se zelo smejali prizorom, ko so žene pretepale moške.

Takšne kolhoze imamo tudi pri nas. Naše premoženjske občine niso nič drugega ko veliki gozdni kolhozi. Vas se pod vplivom kolhozov zelo spreminja. Ne bi mogel reči, da je to tudi vedno najbolje. So tu pojavi, ki so pozitivni, so pa tudi pojavi, ki so negativni. Ne morem reči o tem kaj več,

Razgledi

Dogodki na zahodnem bojišču. Bitke v Franciji so trajale ves pretekli teden z nezmanjšano srditostjo dalje, prav tako tudi v začetku tega tedna. Francozi so se borili hrabro — kot še nikoli, pravijo poročila, in tudi nemška dnevna vojna poročila stalno govorijo o »srditem sovražnem odporu«, toda nemškega prodiranja niso mogli ustaviti. Bili so prisiljeni, da se stalno umikajo proti jugu, že zaradi tega, da bi imeli nemške armade vedno pred seboj in da bi jih sovražne oklepne enote ne razsekale na posamezne dele in obkolile kakor flandrsko armado. Boji so se tako nevarno približali samemu Parizu. Da bi obvarovali svojo prestolnico opustošenja, so Francozi sklenili, da ga ne bodo branili, in tako je Pariz v petek 14. junija, skoro brez boja prešel v nemške roke. Dve tretjini civilnega prebivalstva sta se že prej iz njega izselili.

Francozi

so začeli izpraznjevati znamenito Maginotovo črto, in to skoro brez boja, ker so jo Nemci blokirali v vsej dolžini tudi že z zahodne strani, tako da je bila obkoljena in je izgubila ves svoj vojaški pomen za Francoze. Služila bo kdaj kvečjemu Nemcem kot predpostavka Siegfriedove črte, če bi prišlo do zavezniškega protinapada, ki pa bi moral biti seveda zelo uspešen.

Nova vlada v Franciji. Izguba Pariza in vojaški neuspehi so zelo prizadeli moralo francoskega naroda, kakor se dozdeva, ker je moral Reynaud, ki je bil trdno odločen za vsako ceno nadaljevati boj do konca, v nedeljo zvečer nenadoma odstopiti, nakar je sestavil vlado maršal Petain.

Mirovna ponudba Nemčiji. Takoj po sestavi svoje vlade je ponudil maršal Petain Nemčiji mirovna pogajanja za časten mir. To je vendar nekoliko presenetilo svet, ker so imeli — kakor je znano — zavezniški pogodbo, ki jim je prepovedovala sklepanje ločenega mira. Med Francozi in Nemci posreduje general Franco, ki je osebni prijatelj maršala Petaina.

Sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem. Hitler se je po francoski mirovni ponudbi sestal z Mussolinijem v Münchenu, da skupno preučita mi-

rovno ponudbo in stavita pogoje. Prvi predpogoj bo baje predaja francoske vojske. Ta vojska se še bori z Nemci in do trenutka, ko to pišemo, sovražnosti še niso končane.

Anglija se bo borila naprej, se glasi sklep angleške vlade. Obenem je naročila za sto milijard dinarjev orožja v Ameriki. Pričakuje se, da bo Nemčija takoj po sklenitvi miru s Francijo napadla Anglijo.

V Ameriki je naredila francoska mirovna ponudba mučen vtisk. Tam so prepričani, da bo skušala tudi Japonska odnesti svoj delež iz mirovnih pogajanj s Francijo. Roosevelt je podpisal nove zakone o oborožitvi, ki predvidevajo zvišanje števila vodnih bojnih letal na 10.000 pilotov na 16.000 in 21 novih bojnih ladij. Obenem je ukinil zakon, ki je prepovedoval leteti ameriškim letalom naravnost v Evropo, kar je povzročilo velike zamude v pošiljanju pomoči zavezniškom, ker so morali prepeljati vsa letala prej v Kanado. Vendar pa dogodka tudi Ameriko precej prehitujejo; danes je na kak spopad še nepripravljena; tudi vojna industrija se šele pripravlja na veliko produkcijo.

Rusija je med tem, ko so se odigravali usodni dogodki na zahodu, brez hrupa zasedla vse baltične države: Estonko, Letonsko in Litvo. Litvanska vlada je pobegnila v Nemčijo. Obenem zbira Rusija vojaštvo na zahodnih mejah (menda 140 divizij).

Edini pravi zmagovalci v dosedanji vojni je ostala Rusija, ker jo je znala izrabiti v svoj prid brez velikega prelivanja krvi, če izvzamemo finsko vojno. Vojna moč Rusije je velikanska. Vso povojno dobo je Rusija bila v nevarnosti pred napadom in se je zato temeljito pripravila. Danes more poslati na bojišče popolnoma opremljeno in izvežbano ter tehnično najpopolnejšo vojsko na svetu 30 milijonov mož. Armada je večidel motorizirana, izvežbanih imajo nad 200.000 padalcev in skoraj neomejeno število letal. In kar je najvažnejše: vse orožje in surovine izdeluje in pridobiva doma. Vojaški strokovnjaki pravijo, da je ruska vojska celo bolj opremljena kot nemška, razen tega pa je ljudski material (ki je tudi danes še najvažnejši) skoraj neizčrpen.

Na italijanskih frontah še ni prevelike živahnosti. Obe strani se živahno udejstvujeta v letalskih napadih, s katerimi so Angleži do zdaj uničili Italijanom nekaj važnih elektrarn in bencinskih skladišč v severni Italiji in na Primorskem.

ker nisem videl kolhozov z lastnimi očmi.

Car v gledališču

Nato je govoril dr. Bičanič o nekih političnih pojavih, ki jih je mogel zapaziti na prvi pogled. Pravi, da se je sistem v SSSR konsolidiral in stabiliziral in tisti, ki mislijo, da bi se mogel s carjem ali s pučem odpraviti, se zelo motijo. Zelo značilno je, da car ne pomeni nobenega strahila več za sovjetske voditelje. Videli smo v petih gledaliških igrah, v katerih je car nastopal na odru, včasih slab, včasih tudi dober. To pa ljudi nič več ne razburja. To je za nje daljnja zgodba, ki se nikdar več ne bo ponovila.

Kult vojske

Dr. Bičanič je nato govoril o paradi, ki jo je videl 1. maja na Krasni ploščadi (na Rdečem trgu). Ta slavnost pomeni enega najbolj učinkovitih dogodkov, ki smo jih mogli videti. Videl sem že mnoge manifestacije, toda takšne še nisem videl. Moram priznati, da se velika skrb posveča vojski. Povsod smo videli napise, ki so govorili o kultu vojske in o obrambi domovine. Ta kult se goji v veliki meri. Tako velik je ta kult, da se proslavljajo tudi ruske zmage pred revolucijo, zlasti zmage nad Napoleonom in zmage velikih carskih generalov. Ruska vojska se proslavlja na vsa usta. V vsej državi se vidi, da je vsak državljani pripravljen na obrambo domovine, ne države, ne sistema, temveč ravno domovine. Parada te vojske je dokazala, da je ta vojska dobro izvežbana, da je zelo disciplinirana, da je napravila odlični vtis. Vojaki so dobro oblečeni in dobro oboroženi. To sem videl tudi na poti v železnici. Videl sem tudi vojake, ki

so se vračali iz Finske. Videli smo mnogo mehaniziranega orožja, mnogo motorizirane pehote, mnogo motorizirane artilerije ter velike, močne in velikanske tanke.

Ta moč vojske je zadostno pojasnilo za zunanjo politiko SSSR in za ugled, ki ga uživa SSSR danes v mednarodnem svetu. Spoznali smo, da smo bili glede Finske pod vplivom neke tuje propagande in da smo si ustvarili krivo sliko o sili in učinkovitosti sovjetske vojske. Vsa ta zadeva s Finsko ni bila stvar sovjetske vojske kot celote, temveč samo zadeva leningradskega vojnega okroga. Ta zadeva s Finsko je bila sovjetom zelo neprijetna.

Sovjeti slede v svoji zunanji politiki potom, ki jih je pokazal še Peter Veliki. V tem pogledu je bila glede Finske zavzeta smer prav tako značilna kakor druge smeri ruske zunanje politike. Ljudje govorijo: »Peter Veliki je bil zelo pameten človek. Ena in dvajset let se je boril za Finsko in prišel samo do Viborga.« Tudi sedaj niso šli Rusi dalj. Peter Veliki je v borbi za Finsko izgubil 1.800.000 ljudi.

Zunanja politika

Ta velika ruska država kaže v svoji zunanji politiki mir ter zavest svoje lastne sile. Vse države gledajo na to, kaj bo rekla Rusija, ona pa je hladna in mirna. Ko smo se vrnili, smo našli v svoji deželi precejšnje razburjenje in nervoz. Ljudje so se zanimali, da bi zvedeli, kakšen posel smo opravili. Bilo je na delu tudi mnogo tujih kuhinj, ki so skušale na najrazličnejše načine pretvoriti in naravnost trdit baš nasprotje onega, kar smo mi pripovedovali prijateljem. Bile so to tendence, prozorne in lažne vesti.

D. A. Gosar:

Poglavje o neslavnem mešanem zakonu z marksizmom

V poročilu o znani duhovniški konferenci, ki ga je prinesla »Delavska pravica« z dne 6. junija tega leta po listu »Mi mladi borci«, je govor tudi o »neslavnem mešanem zakonu z marksizmom«. Med drugim stoji tu zapisano: »Proti volji svojega nad vse idealnega in za delavstvo gorečega duhovnega vodje g. A. Komljanca so privolili — oziroma bolj organizacijo prisilili — v nekaj mešan katoliško-marxistični zakon ter ga krstili z imenom: krščanski socializem.«

Nepoučen bralec bi iz teh besed sklepal, kakor da je ime krščanski socializem, ki sem ga po vojski prvi jaz uvedel, pomenilo nekako zvezo z marksizmom ali vsaj težnjo po nji. Iz nekega očitka, ki sem ga prav v zvezi z omenjeno duhovniško konferenco slišal z visokega mesta, kakor da sem jaz zanesel v Jugoslovansko strokovno zvezo marksistične gospodarske nazore, sklepam, da je najbrž kdo tudi na konferenci govoril v tem smislu. Pa četudi bi se v tej domnevi motil, kaže vse, da bo treba vprašanje marksizma v naši delavski organizaciji temeljito razjasniti in pokazati, kje oziroma v čem so glavni vzroki, da je do kakršnega koli mešanja z marksističnimi nazori sploh kdaj prišlo. Nekoliko sem to nakazal že v neki polemiki z dr. A. Ušeničnikom (prim. Straža v viharju, 18. febr. 1937), vendar to ne zadošča in bom moral to vprašanje ob drugi priliki podrobneje obdelati. Tukaj hočem samo na kratko ugotoviti nekaj neutajljivih dejstev, da se ne bodo širili o tem napačni, zgodovinsko neresnični nazori.

Predvsem je treba pibiti, da tista prva leta po vojski, ko je hkrati z menoj sodeloval pri JSZ g. Komljanec, sploh ni bilo nikdar govora o kakršnem koli prevzemanju marksističnih socialnih in gospodarskih nazorov. Tudi ime krščanski socializem ni imelo s tem prav nobene zveze. Kdor se hoče o tem prepričati, naj prebere moji razpravi »Socializem« (Cas, 1920, zv. 1-3) in »Socializem in solidarizem« (Cas, 1920, zv. 4-5), kjer sem razložil bistvo, smisel in potrebo krščanskega socializma in morda še nadaljnjo mojo razpravo k temu vprašanju: »Cilji in pota krščanskega socializma« (Socialna misel, 1922, št. 1).*

V vseh teh razpravah, ki so takrat izzvale tudi pomisleke in kritiko, ni nihče videl marksizma in mi ga tudi nihče ni očitil; gotovo pa bi kdo to storil, če bi našel v mojih trditvah za to le malo opore. Nasprotno, ko sem ob zadnjem katoliškem shodu l. 1923 izdal knjižico »Za krščanski socializem«, je dr. Ušeničnik v poročilu o nji (Cas, 1923/24, str. 155) izrečno zapisal: »V tej knjižici je dr. Gosar pojem krščanskega socializma nasproti materialističnemu socializmu tako do ločno opredelil, da ni možno v tem oziru nobeno dvomje.«

Torej ne samo, da ni šlo pri krščanskem socializmu, kakor sem ga jaz uvažal, za nikako prevzemanje marksističnih idej, marveč je bilo glede tega čisto izključeno tudi vsa kršno dvomje. Kolikor je bilo v teh letih v našem krščanskem socialnem gibanju sorodnosti z marksizmom, jo je mogoče najti edinole pri pravoverni, solidaristični struji, ki se je oklepala stare teorije o delu in vrednosti, na kateri je tudi Marx zasnoval svoj sestav. (Po vojski je pri nas tudi Ušeničnik priznaval — čeprav ne z vso gotovostjo in odločnostjo — da izvira vsa menjalna vrednost dobrin iz dela — torej isto, kar je učil Marx. Opustil je to misel šele, ko jo je papež Pij XI. v okrožnici Quadragesimo anno izrečno zavrnil in obsodil.)

Ce torej kdo govori o »neslavnem mešanem zakonu z marksizmom«, tedaj more to vsaj za prvih 7-8 let po vojski veljati edinole, kolikor se je

stara krščanskosocialna smer, ki jo je pri nas idejno zastopal in vodil predvsem dr. A. Ušeničnik, naslanjala na iste teoretične gospodarske osnove, na katerih je zgrajen marksizem. Očitati krščanskemu socializmu moje smeri kakršno koli zvezo z marksizmom, pa pomeni, postavljati resnico na glavo, potvarjati očitna zgodovinska dejstva.

Res se je pozneje, nekako po letu 1925., pojavila, največ po tujih zgledih tudi pri nas struja, ki je zagovarjala prevzem marksističnih gospodarsko teoretičnih nazorov in osnov ter je hotela marksizem nekako poduhoviti oziroma ga pokristjaniti. Toda pri tem svojem stremljenju se ni nihče, prav nihče nikdar skliceval na teoretične osnove krščanskega socializma, kakor sem ga jaz učil, marveč so se vsi brez izjeme sklicevali na teoretike stare krščanskosocialne smeri, vstevši semkaj A. Ušeničnika, medtem ko so moje krščanskosocialistične gospodarske nazore zavračali kot nesocialne in kapitalistične. Tudi to moram pripomniti, da sem proti tem poskusom vezanja z marksizmom ravno jaz in prav za prav samo jaz zares jasno in odločno nastopil in pokazal, da je kaj takega nemogoče. (Prim. moja razprava: »Delavski pokret in krščanska reforma družbe«, Cas, 1927/28, zv. 6.)

Vse to so dejstva, ki jih ni mogoče

utajiti, lahko pa jih je razumeti in pojasniti. Ne smemo namreč pozabiti, da je bilo staro solidaristično krščansko socialno gibanje mnogo preveč medlo in neživiljenjsko. To so živo občutili vsi tisti njegovi pristaši, ki niso o teh rečeh modrovali samo doma pri pisalni mizi, marveč so skrbi in težave modernega delavstva od blizu poznali in morda tudi sami doživljali. Zato so hoteli krščansko socialno gibanje približati življenju ter mu dati zares praktično in primerno radikalno obliko. Tega pa na njegovih starih gospodarskih osnovah niso mogli storiti drugače, kakor da so se približali marksizmu, oziroma točneje, da so sprejeli marksistične gospodarske nauke.

Zato je smešno in krivično, če kdor koli, zlasti pa pristaši stare krščanskosocialne smeri zavračajo krivdo zaradi marksizma v naših krščanskih delavskih vrstah na krščanski socializem, to se pravi na tisto gibanje, ki si je, kakor sem zapisal v pravkar omenjeni razpravi, postavilo za geslo: »očistiti krščanski delavski pokret vseh marksističnih primesi ter ga postaviti popolnoma na tla modernega gospodarskega in vobče družabnega življenja.« (»Delavski pokret« itd., Cas, 1927/28, zv. 6.) Če iščejo za to krivce, jih morajo iskati najprej v svojih vrstah, zlasti pri vrhovih stare krščanskosocialne ideologije. Zakaj, če bi ti o pravem času spoznali svojo napako in se oprijeli sodobnih in realističnih nazorov našega krščanskega socializma ali bi jim vsaj ne nasprotovali, bi bil boj z marksističnimi zmotami mnogo lažji, poleg tega — in to je glavno — pa bi lahko danes pri nas imeli zares sodobno, radikalno in žilavo, pa zato tudi enotno in močno krščansko socialno gibanje.

Vsi delati — vsi živeti!

Večkrat menijo tovariši na sestankih in sejah, da imajo v svoji skupni organizaciji še mnogo hrib in pomanjkljivosti! Predvsem v organizatoričnem smislu. In res je tako! Malokje gre vse tako kot bi želelo vodstvo in člani. Povsod si želijo popolnosti in čimveč uspehov. Take želje ima vsak delaven odbor in vsaka, a posebno še naša centrala JSZ.

Ako hočemo povedati resnico, potem napišimo to, da se uspehi dosežejo hitro le tam, kjer je vse delavstvo enotno in požrtvovalno. Vsak posameznik je dolžan in mora storiti vse, kar zmore, kar se zaveže! Poglejmo še, koliko je v organizaciji delavskih (aktivnih) članov? Od 100 vpisanih je redno plačujočih le 75 do 80! Kje so ostali, več kot 20 na sto? Prav dobrih — delovnih — odbornikov po skupinah je le nekako polovico od izvoljenih. Koliko je pa pravih borcev-pokretašev, to pa vsaka skupina sama prav dobro ve in to vedo tudi vsi člani, ki svoje dolžnosti do skupine izpolnjujejo. Le oni so tega imena vredni, ki jih poznate po njihovem delu za delavstvo — za organizacijo! Poznate jih, ko se za vas vse skupaj trudijo v podjetju in izven njega. Ko so povsod med prvimi in vedno na delu. Teh značajev ni mnogo, a vsaka skupina jih ima nekaj! Njih delo se v celoti opisati niti ne da in tudi ni potrebno za tiste, ki znajo sami misliti. Vsi vemo za take neuklonljive značaje — klene borce. Pozna jih vsa slovenska javnost, poznajo jih na naših obalah, prav tako vedo za njih imena naši odkritosrčni prijatelji, a posebno dobro jih poznajo smrtni sovražniki svobodne slovenske delavske organizacije Jugoslovanske strokovne zveze, ker predobro vedo, da jim posebno ti prekrizavajo račune.

Nekdo, neka prevelika grupa pa zgoraj mišljenih žal ne pozna — jih neče poznati! Ta grupa so tisti sotrpini, ki z njimi vred delajo v isti tovarni in na istem terenu. Vsem se dogajajo socialne krivice in pravi borci se za vse trudijo in posredujejo, da bi čim prej dosegli boljše pogoje in delavcu lepše dni. Vsi so enakih misli, da je treba, da jim delodajalec prizna pravice in že priznane izvaja, a med zaposlenimi je le preveč takih »tovarišev«, ki s prezirom in zahrbtno kritiko črnijo svoje zaupnike, cel odbor ali kar centralo; zakaj ni doseženo to, zakaj ni izboljšano ono, a sami ne storijo niti svoje tihe delavske in organizacijske dolžnosti, da bi plačali članski prispevek in svoje zaupnike moralno povsod podpirali.

Vsi smo dolžni, da drug drugemu po svoji moči pomagamo, a vendar smo menja, da je ob težki borbi v organizaciji neodpušljivo, da se nekateri držijo kislih obrazov ob strani in čakajo, kdaj bodo dosegli zanje uspehe prav tisti, ki jih stalno prezirajo in jim ne dajo, kar jim kot delavcem dolgujejo. Imeti za zaupnika ali odbornika ob vsaki priliki le slabo sodbo in istočasno čakati na dosego uspehov, ki bodo vsem koristni, je nečastno in za pravega delavca sramotno.

Takih je, kot smo v začetku videli, celih 20 odstotkov, ki ne dajejo organizaciji članarine in tudi sicer ne podpirajo svojih odbornikov in zaupnikov ob vsakem potrebnem času. Kaj je storiti s takimi udi v delavski strokovni organizaciji? Izključite jih iz svojih skupin, da nam ne bodo delali škode in slabe ocene. Centrala jim dalje »Delavske pravice« ne more pošiljati brezplačno, ozir. na račun najbolj požrtvovalnih tovarišev. Delajte najprej za zavedne člane! Posredujte v prvi vrsti za tiste zavedne tovariše in tovarišice, ki pomagajo graditi z vso svojo dobro voljo lepšo bodočnost slovenskemu delovnemu ljudstvu.

Delavska
GLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnine na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4918. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)

Po naših krajih

Vič-Dobrava

Dne 5. t. m. se je na naši tovarni ponesrečil tovariš Ivan Pleško iz Lukovice. Stroj za strešno opeko mu je strl prste desne roke. Prepeljan je bil takoj v bolnišnico, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč.

Zagorje

Zgodilo se je, da sta stopila iz naše skupine rudarjev JSZ tov. Kržišnik Engelbert in Jelšev Franc. Izbrala sta si pot v stoodstotno katoliško delavsko organizacijo Jugoras. Na novo pa smo organizirali šest članov. Vsekakor napredek!

Trbovlje

Kaj je z draginjsko doklado rudarskih in plavžarskih staroupokojencev? Že v vseh dnevnih časopisih je bilo objavljeno da dobe staroupokojenci 20% draginjsko doklado k svojim starostnim rentam in to od 1. t. l. naprej. To doklado bi morali dobiti že v začetku maja t. l., a vendar še do danes ti reveži niso prejeli nič. Stavljamo javno vprašanje Glavni bratovski skladnici: kje je zadržek, da tega izplačila še ni?

Zakaj se ne razdele prazna rudniška stanovanja? Več teh stanovanj je

praznih že po nekaj mesecev in se ne oddajo proslcem. Proslci se vsak dan oglašajo in povprašujejo po teh stanovanjih. Vsi pa dobe odgovor, da ni praznih stanovanj. Vsekakor mora le biti v korist rudnika, da izpraznjena stanovanja podeli delavcem, saj je to koristno za družbo in tako tudi za delavstvo. Apeliramo na družbo, da se zadeva pravilno uredi.

Redna skupščina Stavbne zadrage „Delavski dom“

v Ljubljani, z. z. o. j.

bo v nedeljo 30. junija 1940 ob 9 dopoldne v uradnem prostoru, Miklošičeva c. 22/I, s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo upravnega odbora. 2. Poročilo nadzornega odbora. 3. Odobritev sklepnega računa za poslovno leto 1939. 4. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka. 5. Predlogi in pritožbe zadržnikov. 6. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzorstvenemu odboru. 7. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 8. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 9. Določitev skupne vsote, do katere se sme zadruga zadolžiti.

Načelnstvo.

Priporoča se

Blaž Rangus, Kranj

kraljevi dvorni juvelir in dobavitelj

Zadržna tiskarna

Ljubljana, Tyrševa cesta 17, tel. 30-67

izvrtuje vsakovrstne tiskovine za organizacije in društva lepo, solidno in poceni v eno ali večbarvnem tisku

* Vse te razprave sem ponatisnil v knjigi »Razprave o družbi in družabnem življenju« (1932).

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf«, »Styria«, »Avstrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke Ciril Kmetič v Dobu 110